

หน้าแรก
จุดประสงค์/เป้าหมาย
กิจกรรม/พื้นที่ดำเนินงาน
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
ทบบริหารโครงการ

หลักการและเหตุผล

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 8,495 ตารางกิโลเมตร มีการพัฒนาน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ โดยเฉพาะในแอ่งระโนด - สงขลา และแอ่งหาดใหญ่ การใช้น้ำบาดาลมากเกินไปโดยไม่มีกรรมควบคุม หรือใช้อย่างไม่มีความระมัดระวัง ซึ่งนอกจากน้ำบาดาลจะเหือดแห้งแล้ว ยังจะก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การรุกตัวของน้ำเค็มและการปนเปื้อนของมลสาร การฟื้นฟูแหล่งน้ำบาดาลให้กลับคืนสภาพคุณภาพที่ดีดังเดิม นั้น มีความยากเย็นและเป็นไปได้น้อยมาก เนื่องจากจะต้องใช้งบประมาณสูงและใช้ระยะเวลานาน ทำให้ต้องสูญเสียแหล่งน้ำบาดาลนั้นตลอดไป

น้ำบาดาลเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มี การใช้น้ำบาดาลเพิ่มมากขึ้นเนื่องจาก ความ เจริญเติบโตทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่ กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ เหล่านี้ย่อมมีการสูบน้ำจืดจากบ่อน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ มากกว่าปริมาณน้ำฝนหรือน้ำจากแม่น้ำลำคลอง ที่ ไหลลงไป เพิ่ม เติม ตามธรรมชาติ การใช้น้ำบาดาลติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน นานนับสิบปี จะทำให้ หาระดับน้ำบาดาลลดลง ซึ่งจะมีผลตามมา คือ ทำให้น้ำเค็ม ที่อยู่บริเวณใกล้เคียง มีโอกาสไหลรุกเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล ซึ่งน้ำจืดจากธรรมชาติไหลเข้า ผลคือน้ำเค็มไม่เพียงพอกและ ไม่ ส มคคกับการสูบน้ำมาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณชายฝั่งและรอบ ๆ ทะเลสาบสงขลา จากข้อมูลบ่งชี้เหตุการณ์น้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ที่ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติ พบว่าปัจจุบันได้เกิดปัญหา น้ำเค็มและการปนเปื้อน ขึ้นแล้วในหลายพื้นที่ ดังนั้น เพื่ออนุรักษ์แหล่งน้ำบาดาลให้สามารถใช้ได้ตลอดไป จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการใช้ และควบคุมการใช้น้ำบาดาล ไม่ให้เกิดสมดุลตามธรรมชาติที่น้ำไหลเติมเข้าสู่แอ่งน้ำบาดาลในแต่ละปี ต้อง มีการจัดทำแผนการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดินอย่างเหมาะสม เพื่อ ป้องกัน การรุกตัวของน้ำเค็มที่จะแทรกเข้ามาในแหล่งน้ำบาดาลที่มีคุณภาพดี จนทำให้คุณภาพน้ำบาดาลเสียไป และเพื่อ ไม่ให้เกิดการปนเปื้อนของสิ่งปฏิกูลลงสู่ชั้นน้ำบาดาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบ่อขยะในบริเวณต่างๆ น้ำเสียจากชุมชน และน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม มีการควบคุมการประกอบกิจการน้ำบาดาลตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ . ๒520 อย่างเคร่งครัด ติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำ และวิเคราะห์คุณภาพน้ำจากบ่อสังเกตการณ์ที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นต้องศึกษาสภาพพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการปนเปื้อน เพื่อประกาศเป็นเขตอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อให้การพัฒนาบ่อน้ำบาดาลในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นไปอย่างยั่งยืน

สถานการณ์และประเด็นการพัฒนา

2.1 ระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลในหลายพื้นที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ บางบริเวณของแอ่งหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแอ่งน้ำบาดาลขนาดเล็ก แต่มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณตัวเมืองหาดใหญ่ สัดส่วนการใช้ น้ำบาดาลต่อน้ำผิวดินในแอ่งหาดใหญ่สูงขึ้นจากในอดีต และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นอีกในอนาคต พื้นที่ที่เริ่มเกิดปัญหา คือ บริเวณที่ติดขอบทะเลสาบสงขลา ปัจจุบัน น้ำบาดาลชั้นบนสุด (ชั้นน้ำหาดใหญ่) ของแอ่งหาดใหญ่ลดลงอย่างมาก และเริ่มมีน้ำเค็มรุกล้ำเข้ามา เมื่อ พ . ๒ . 2535 ระดับน้ำบาดาลในบริเวณใจกลางเมืองหาดใหญ่ ซึ่งเป็นจุดที่ลึกมากที่สุด (อยู่ต่ำกว่าระดับทะเลปานกลางมากกว่า 8 ม .) มีพื้นที่เพียง 26 ตร . กม . ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนปัจจุบันมีขนาดเกือบ 105 ตร . กม . ประมาณว่ามีการขยายของพื้นที่ในอัตราเกือบ 9 ตร . กม . / ปี ซึ่งผลกระทบที่จะตามมา คือ การรุกล้ำของน้ำทะเลเข้ามาในชั้นน้ำหาดใหญ่ จนเกิดความเสียหาย และไม่สามารถใช้ได้อีกต่อไป จากข้อมูลคุณภาพน้ำบาดาลในปัจจุบันพบว่ามีการเพิ่มขึ้นของปริมาณเกลือไรต์ (ความเค็ม) ของบ่อน้ำบาดาลในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีปริมาณค่อนข้างสูง และมี แนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตำบลบ่อียง อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา มีค่ามากกว่า 2,000 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งนับว่าสูงมาก บริเวณอื่น ๆ ที่พบว่ามี การรุกตัวของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาลแล้ว ได้แก่ บริเวณอำเภอสิงหนคร อำเภอเมือง อำเภอสทิงพระ อำเภอระโนด อำเภอบางกล่ำ อำเภอเทพา อำเภอกะเสสินธุ์ จังหวัดสงขลา และอำเภอระโนด อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งล้วนแต่อยู่ใกล้ ๆ กับชายฝั่งและบริเวณแอ่ง หาดใหญ่

2.2 บ่อสังเกตการณ์ที่ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติมีน้อยมาก และมีเฉพาะชั้นน้ำชั้นบนเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมชั้นน้ำอื่น จึงยังขาดข้อมูลด้านระดับน้ำจากแหล่งน้ำบาดาลชั้นอื่น ๆ ทำให้การติดตามและรายงานสถานการณ์น้ำบาดาลยังไม่ครอบคลุมทุกชั้นน้ำและทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำ

2.3 การศึกษาด้านการปนเปื้อนของน้ำบาดาลยังมีข้อมูลอยู่น้อยมาก ทำให้ขาดแผนการจัดการที่ดี พื้นที่ต้นน้ำซึ่งเป็นแหล่งรับน้ำสำคัญของน้ำบาดาลยังไม่มีการศึกษาและประกาศเป็นเขตอนุรักษ์

2.4 มีการเจาะน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในการทำเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก เช่น บริเวณบ้านบางเหริย อ. ต. บางเหริย อ. ควนเนียง จ. สงขลา ขาดการบริหารจัดการด้านการใช้น้ำร่วมกับน้ำผิวดิน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสมดุลของน้ำบาดาล

ความสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาและยุทธศาสตร์ชาติ

หน้าแรก
จุดประสงค์/เป้าหมาย
กิจกรรม/พื้นที่ดำเนินงาน
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
ทรมบริหารจัดการโครงการ

1. การใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำลุ่มน้ำอย่างยั่งยืน

2. นโยบายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ป้องกันการเสื่อมโทรมและการสูญสิ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบสถานการณ์น้ำบาดาล ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพน้ำบาดาลในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2. ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติกับบ่อสังเกตการณ์ให้ครบทุกบ่อ หรือเท่าที่จำเป็น

3. จัดทำรายงานสถานการณ์น้ำบาดาลเสนอต่อสาธารณะ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัจจุบันของน้ำบาดาลในลุ่มน้ำ

4. ศึกษาผลกระทบการประกอบกิจการน้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำ เพื่อประกาศเขตอนุรักษ์น้ำบาดาล

5. ศึกษาและจัดทำแผนการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน ในโครงการเกษตรขนาดเล็ก และจัดทำโครงการนำร่อง

6. ศึกษาการปนเปื้อนของของเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมสู่น้ำบาดาล

เป้าหมาย

1. ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสภาพน้ำบาดาลในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างต่อเนื่อง

2. มีเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติให้กับบ่อสังเกตการณ์จนครบทุกบ่อหรือเท่าที่จำเป็น

3. รายงานสถานการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

4. ประกาศเขตอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำ

5. มีแผนการจัดการการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน และจัดทำโครงการนำร่องที่บ้านบาง เหยียง ต. บางเหยียง อ. ควนเนียง จ. สงขลา

6. มีแผนป้องกัน ควบคุมและแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของน้ำเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่น้ำบาดาล

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินการ

1. ฝ้าะ รั้งสถานการณ์น้ำบาดาล โดยการติดตามตรวจสอบวัดระดับน้ำบาดาลทุกเดือน และเก็บตัวอย่างน้ำบาดาลจากบ่อสังเกตการณ์ที่มีอยู่จำนวน 23 สถานี รวม 71 บ่อ และบ่อ อื่น ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียงอีก รวมทั้งสิ้นประมาณ 100 บ่อ ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทุกเดือน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพน้ำ
2. ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติประจำบ่อสังเกตการณ์ที่มีอยู่เดิม อีกจำนวน 35 บ่อ
3. จัดทำรายงานสถานการณ์น้ำบาดาลทั้งด้านระดับน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพื่อเสนอภาพรวมของสถานการณ์น้ำบาดาล และติดตามการเปลี่ยนแปลงคุณภาพน้ำที่เกิดขึ้น
4. ศึกษาพื้นที่เสี่ยงภัยต่อการปนเปื้อน เพื่อประกาศเป็นเขตอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำ
5. จัดทำแผนการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน โดยเฉพาะการใช้น้ำเพื่อการเกษตรขนาดเล็ก และศึกษาโครงการนำร่องการปลูกผักที่บ้านบางเหรียญ ต . บางเหรียญ อ . ควนเนียง จ . สงขลา
6. ศึกษาการปนเปื้อนลงสู่ชั้นน้ำบาดาล จากของเสียชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม โดยนำเอาเทคนิคไอโซโทปน้ำบาดาลมาใช้ในการศึกษาริ้วย

ระยะเวลาดำเนินการ

ปีงบประมาณ 2549 - 2552

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชนและองค์กรพัฒนาเอกชน (ถ้ามี)

ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและร่วมปฏิบัติงาน และตัดสินใจในการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ความเชื่อมโยงกับโครงการอื่น

เป็นโครงการต่อเนื่องจากปีงบประมาณ 2548

หน้าแรก

จุดประสงค์/เป้าหมาย

กิจกรรม/พื้นที่ดำเนินงาน

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทรมบริหารจัดการโครงการ

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชน ได้มีแหล่งน้ำบาดาลที่มีปริมาณเพียงพอและคุณภาพที่ดีใช้อุปโภคบริโภค
2. เกษตรกรในพื้นที่มีแหล่งน้ำในการทำการเกษตรตลอดทั้งปี ในการปลูกพืชที่เหมาะสม
3. คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ดีขึ้น
4. สภาพน้ำบาดาลในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์เพื่อการใช้อย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. มีเครือข่ายระบบการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบสถานการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่ 1 ระบบ
2. มีการประกาศเขตอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำบริเวณแอ่งหาดใหญ่
3. มีโครงการนำร่องปลูกฝักปลอดสารพิษโดยใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน 1 แห่ง

เป้าหมายผลผลิตและตัวชี้วัด

1. เป้าหมาย

1.1 ติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังสภาพน้ำบาดาลในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติให้กับบ่อสังเกตการณ์จนครบทุกบ่อ

1.2.1 รายงานสถานการณ์น้ำบาดาลในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

1.2.2 ประกาศเขตอนุรักษ์น้ำบาดาลในพื้นที่ต้นน้ำบริเวณแอ่งหาดใหญ่

1.2.3 มีแผนการจัดการการใช้น้ำบาดาลร่วมกับน้ำผิวดิน และจัดทำโครงการนำร่องที่บ้านบาง เหยียง ต . บางเหยียง อ . ควนเนียง จ . สงขลา

1.2.4 ป้องกัน ควบคุมและแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนของน้ำเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมลงสู่ชั้นน้ำบาดาล โดยการนำเอาเทคนิคไอโซโทปมาใช้ในการวิจัย

2.2 ผลผลิต

2.2.1 มีสถานี่ตรวจสอบหรือเฝ้าระวังที่มีบ่อสังเกตการณ์ที่ติดตั้งเครื่องบันทึกระดับน้ำอัตโนมัติ ครอบคลุมทุกชั้นน้ำและครอบคลุมพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จำนวน 23 สถานี รวม 71 บ่อ

2.2.2 มีระบบการเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบสถานการณ์น้ำบาดาลอย่างสม่ำเสมอ

2.2.3 มีข้อมูลระดับน้ำและคุณภาพน้ำบาดาลที่ต่อเนื่อง

2.2.4 มีรายงานการศึกษาวิจัยทั้งด้านสถานการณ์น้ำบาดาล และสถานการณ์การปนเปื้อนของมลสารลงสู่ชั้นน้ำบาดาล

2.2.5 มีแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการน้ำบาดาลในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

การบริหารจัดการโครงการ

ดำเนินการโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และจ้างเหมาดำเนินการในบางกิจกรรม โดยให้ประชาชนและองค์กรเอกชนมีส่วนร่วม

การรายงานและการติดตามประเมินผล

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ติดตามประเมินผล